

VŠEOBECNÉ ÚČETNÍ ZÁSADY, ÚČETNÍ PRINCIPY A ÚČETNÍ METODY

Podstata všeobecných účetních zásad

Všeobecné účetní zásady tvoří základ účetních systémů jednotlivých států. V rámci Evropské unie je snaha vytvořit a uplatňovat v oblasti právních norem kapitálových společností formou směrnic závazných pro všechny členské státy jednotné podmínky.

Mezi všeobecné účetní zásady patří:

- **Věrné a poctivé zobrazení skutečnosti**

Podstatou této zásady je vykázat v účetní závěrce reálné majetkové a finanční postavení účetní jednotky, které odpovídá skutečností, jež nastaly v průběhu účetního období. Cílem je zobrazit nastalé skutečnosti se zřetelem na jejich podstatu, nikoliv formu.

- **princip (zásada) opatrnosti** – představuje rozumný odhad kroků dalšího postupu; snahou je nepřenášet současná rizika do budoucna. Znamená to vykazovat pouze reálné a realizované zisky, kdežto v případě ztrát a rizik vykazovat nejen ty jisté, ale i pravděpodobné. K prosazování zásady opatrnosti disponuje účetnictví různými účetními metodami, mezi které patří především oceňování a tvorba rezerv.

- **správnost při aplikaci platných předpisů a postupů** – při běžných účetních případech se docílí věrného a poctivého zobrazení tím, že je nastalá skutečnost posuzována podle platných právních předpisů a tak je v účetnictví zaznamenána a zachycována

- **Zásada účetní jednotky** – sledování stavu a pohybu majetku a zjišťování výsledku hospodaření je třeba provádět za určitý vymezený subjekt => účetní jednotku

- **Zásada neomezené doby trvání účetní jednotky** – going concern; vychází z předpokladu, že účetní jednotka nemá v úmyslu ani za povinnost přistoupit ke své likvidaci či podstatně omezit rozsah své činnosti

- **Zásada periodicity zjišťování výsledku hospodaření a finanční situace účetní jednotky** – tato účetní zásada bezprostředně souvisí se zásadou předpokladu neomezené doby trvání účetní jednotky. Pro sledování stavu a pohybu majetku společnosti a zjišťování výsledku hospodaření musí být vymezeno účetní období. Účel členění na účetní období vyžaduje, aby se za dané období zaúčtovaly jen takové účetní případy, které se k němu vztahují.

- **Stálost účetních metod** – zásada, při které platí, že účetní jednotka nemění účetní metody

(oceňování, odpisování majetku...) nejen v průběhu účetního období, ale i mezi obdobími. Změnit účetní metodu může účetní jednotka tehdy, povede-li tato změna k zajištění věrného a poctivého zobrazení předmětu účetnictví.

- **Oceňování v historických cenách** – tato zásada předpokládá oceňování majetku v pořizovacích cenách, tj. cenách, které byly na pořízení majetku vynaloženy v okamžiku vzniku účetního případu. Tato zásada tedy nerespektuje změnu kupní síly peněžní jednotky, předpokládá že měnová jednotka je stabilní a že lze sčítat měnové jednotky v různých časových obdobích. Ocenění pořizovacími cenami zároveň nebere v úvahu inflaci.
- **Zásada konzistentnosti mezi účetními obdobími** – zásada konzistentnosti (stálosti metod) mezi účetními obdobími má zajistit věcnou a metodickou stálost, případně srovnatelnost mezi metodami využívanými u příslušných účetních operací, metodami oceňování, vykazováním jednotlivých položek v účetních výkazech... Jestliže však dojde ke změně metodiky (důvod => věrnější a poctivější obraz skutečnosti), je nezbytné vyčíslit dopad na výši majetku společnosti, případně na výsledek hospodaření.
- **Zásada vymezení okamžiku realizace** – vymezení okamžiku, kdy je výnos považován za

uskutečněný. Tímto okamžikem je obecně poskytnutí, předání výkonů (výrobků, zboží, prací a služeb), nikoliv jejich úhrada, přijetí peněz. Výjimkou je např. maloobchod, kde je okamžikem realizace přijetí peněz v hotovosti.

- **Věcná (materiální) zásada** – základem této zásady je, aby účetní výkazy obsahovaly takové informace, které jsou pro jejich uživatele co do objemu významné (např. za významnou položku je považována taková, která představuje alespoň 5 – 10% z výsledku hospodaření před zdaněním, event. taková, která tvoří více než 2% vlastního kapitálu... apod.)
- **Přednost obsahu před formou** – při účtování o konkrétním účetním případě musí platit zásada, že účetní jednotka bude vycházet z podstaty hospodářské operace, která nastala. Její forma, způsob popisu této informace může případně zastírat, jaké skutečnosti doopravdy nastaly. Účetní jednotka je povinna zkoumat podstatu případu a použít účetní metody, které budou věrně zobrazovat danou situaci.
- **Zákaz kompenzace (zásada zákazu vzájemného vyrovnávání)** – uvedená zásada obecně zakazuje vzájemné vyrovnávání mezi jednotlivými položkami aktiv a pasiv a položkami nákladů a výnosů

Zákon o účetnictví

Pojetí platného zákona o účetnictví vychází zejména

- z ustanovení Čtvrté a Sedmé směrnice Rady evropských společenství, které se vztahují k účetnictví
- našich dosavadních tradic i teoretických poznatků

Platný zákon stanoví oceňování majetku a závazků, odpisování majetku, vykazování výsledku hospodaření metodami, jejichž základem jsou historické ceny, avšak je stanoven u některých druhů majetku a závazků cíl zajistit reálnost tohoto ocenění a zjištění výsledku, a to při respektování zásady opatrnosti.

Stěžejním pilířem, o který se zákon o účetnictví opírá, je povinnost účetních jednotek vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz skutečností, které jsou jeho předmětem a finanční situace účetní jednotky.

Aby zajistila účetní jednotka správnost účetnictví, musí dodržovat povinnosti, které jí ukládá nejen zákon o účetnictví, ale musí vzít v úvahu i hmotně právní předpisy, které se vztahují k danému případu. Nesmí obcházet účel daných zákonů.